

Bizans'ın son kalesi sonunda kazılıyor...

Türkiye / 18/08/2010

İstanbul'un Ortaçağ'dan kalan tek kalesi Poyrazköy'deki Yoros. Yıllardır kaderine terk edilen Bizans kalesinde kazılar başladı. Kazı başkanı: Kazıya dünyadan ilgi var, Türkiye'den pek yok

FOTOĞRAFLAR İÇİN TIKLAYIN

Serkan OCAK

İSTANBUL - Bir işçi elindeki eleklerle toprak eliyor. Bir arkeolog fırçayla Osmanlı'dan kaldığı tahmin edilen su künklerinin üzerini temizliyor. Bir mimar notlar alıyor, bir sanat tarihçisi ölçümler yapıyor. Şeritler çekilmiş, önemli alanlar demir kapılarla kapatılmış... Bizans'ın ayakta kalan son kalesi Yoros'ta şu anda böyle bir manzara var. Yoros Kalesi, İstanbul Boğazı'nın Karadeniz'e açılan ağzında, Anadolu Yakası'ndaki son nokta

olan Poyrazköy’de yer alıyor. Aradan geçen yüzlerce yıla ve insanların hor kullanımına karşın 16 metreyi bulan iki kulesiyle hâlâ dimdik ayakta.

Bu değerli eser, yıllardır kaderine terk edilmiş durumdaydı. Kulenin altında bulunan odalarda hayvan otlatılan, mangalcıların mesire yerine dönen Yoros Kalesi, niyahet fark edildi. İstanbul Üniversitesi’nin öncülüğünde Yoros’ta kazı çalışmaları başladı.

Kazı izni Bakanlar Kurulu’nun imzasıyla alındı. İ.Ü. ile Kültür ve Turizm Bakanlığı kazıya maddi katkıda sağladı. Yoros Kalesi’nde 15 kişilik profesyonel bir ekip şu sıralar yoğun bir çalışma içinde. Kale duvarlarına spreylen boyalarla yazılan yazılar boya sökücülerle, tel fırçalarla çıkarılmaya çalışılıyor. Ama hasar büyük:

Monogram çalındı

İ.Ü.’den sanat tarihçi Çağlar Erdoğan “Geçen şubat kalenin ana girişinde bulunan monogram yani kabartma mermer levha çalındı. Güvenlik olmadığı için hırsızlar duvarı parçalayarak monogramı çalmış. Yere bir yatak gibi bir şey serip yukardan duvarla birlikte aşağı düşürmüşler kabartmayı” dedi.

Yoros kazı başkanı İstanbul Üniversitesi öğretim üyesi Bizans Sanatı tarihçisi Prof. Dr. Asnu Bilban Yalçın’ın verdiği bilgiye göre Yoros adı Hieron’dan (kutsal yer) geliyor. Hem Marmara hem de Karadeniz’e açılacak gemilerin buraya gelip dua ettiği, adaklar adadığı tahmin ediliyor. Bizans Venedik ittifakı ile Osmanlı Ceneviz ittifakı sırasında burada çok büyük deniz savaşları olmuş. Boğaz’ın bu noktasında çok fazla da batık olduğu tahmin ediliyor. Kale sık sık el değiştiriyor. Sürekli savaşlara maruz kalıyor. Osmanlı’da gümrük ve garnizon olarak kullanılıyor. Yoros, İstanbul’un tek Ortaçağ kalesi.

Prof. Dr. Yalçın kalenin ilginç hikâyesini de anlattı: “Bizans’ın en büyük tehdidi Rus akınlarıydı. Bu nedenle bir savunma amacıyla Yoros Kalesi’nin 12. yüzyılın sonlarında 13. yüzyılın başlarında yapıldığını tahmin ediyoruz. Aynı kaleden Avrupa Yakası’nda da var. Ancak Avrupa Yakası’ndaki kaleden geriye çok az kalıntı var. Bazı kaynaklar iki kale arasında Boğaz’a zincir çekildiği yazıyor ancak bugüne kadar bir ize rastlamadık. Belki sualtı araştırmalarında çıkar.”

Prof. Dr. Asnu Bilban Yalçın

Yalçın kaleyle bugüne kadar kimsenin ilgilenmemiş olduğunu da vurguladı:
“İlginç olan Boğaziçi ile hiç ilgilenmemesi. Şimdiye kadar Osmanlı'nın yalı ve köşkleriyle ilgilenilmiş. Kimse alınmasın ama biz Boğaziçi'nin orta ve antik dönemdeki topografyasını araştırmaya başladığımız zaman ilginç şeylere rastladık. Yurtdışındaki çok sayıda bilim insanı çalışmalarımıza katılmak istiyor. Türkiye'da ise fazla ilgi yok. Yoros Kalesi'nde hiçbir zaman gerekli ilgi gösterilmemiş. Tarih boyunca burada kaçak kazılar yapılmış. Cumhuriyet öncesinden başlayan kaçak kazılar halen de devam ediyor.” (Radikal)